זיוף ביומן־המילחמה?

פרקליטים מרידור וויסגלס
לבגין אין נציג?

(המשך מעמוד 7)

וחן שר־החוץ, יצחק שמיר, כי בפגישה עם דרייפר כ־מהלכה, לפניה או אחריה, לא דובר כלל על מה שמת־רחש במחנות־הפליטים, על טבח או על אפשרות של טבח.

יותר מכך: לפני הפגישה הזאת מילפן שר־התיקשורת, מרדכי ציפורי, את שר־החוץ, והודיע לו, לפי גירסתו, כי יש טבח במחנות. שר־החוץ אמר בעדותו כי הוא לא העי־ה זאת כלל בשיחה.

אך עתה מתברר כי לפ־כדי להוכיח מה עלולות הפלאנ־גות לעולל?

● האם היתה במיסמכים ה־אלה אזהרה מפורשת של ראש־אמ"ן מפני הפעלת הפלאנגות נגד הפלסטינים?

● מתי בדיוק התקבלו המיס־מכים האלה ביחידה לביטחון לאומי?

● איזה טיפול ניתן למיסמכים האלה על־ידי ראשי היחידה ה־זאת?

● מתי בדיוק הגיעו המיסמכים האלה לידי אבי דודאי?

● מתי הם הגיעו לידי שר־הביטחון?

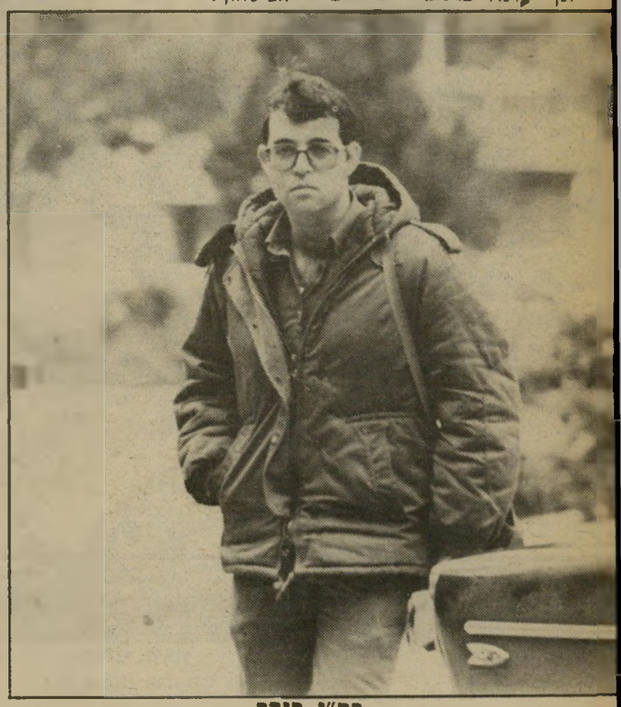

רמ"ן קובר
מי זייף?

חות בין שר־הביטחון ובין ראש־אמ"ן דובר בנושא כל־שהן, שחייב את מציאת ה־מיסמכים ששיגר ראש־אמ"ן ליחידה לביטחון לאומי, וש־הוא היה סבור כי הם כבר מצויים ברשותו של שר־הביטחון.

שר־הביטחון הורה, איפוא לעוזרו למצוא את המיסמכים, ואלה שוגרו אליו לחזותו באותו יום.

● מה בדיוק היה כתוב ב־מיסמכים של ראש אמ"ן: האם היה מדובר בהם באפשרות של טבח שיערכו הפלאנגות בפלסטי־נים?

● האם דווח בהם על מיקרה שאירע ביום השלישי, ושהיה בו

● על מה דובר בשיחה ש־נערכה בירושלים בין שר־הביטחון ובין ראש אמ"ן, ואשר בעיקבו־תיה ביקש דודאי מסגן־אלוף גיא לשגר את המיסמכים לחותו של שרון?

● האם באותו יום אחרי־הצהריים קרא שרון את המיס־מכים האלה לראשונה?

● מה הוא היה יכול להסיק מהם?

● האם התחייבה נקיטת פ־עולה כלשהי מן האמור במיס־מכים האלה, כאשר הפלאנגות היו במחנות?

● האם נקט שרון פעולה כל־שהי בעיקבות מסקנותיו?

● אם כן — מה היתה אותה פעולה?

● מי עוד, בנוסף ליחידה לביטחון לאומי ובנוסף ללישכת שר־הביטחון, נמצא ברשימת ה־תפוצה של מיסמכי אמ"ן?

● האם הגיע תוכן המיס־מכים האלה לידי המוסד? לידי השב"כ? לידי מזכירו הצבאי של ראש־הממשלה?

● האם הגיע תוכן המיסמכים האלה לידי הרמטכ"ל?

כפיפות או לא כפיפות?

לא כבר בסיבוב הראשון של ישיבות הוועדה, נתפסים עתה מרבית המושבים בחדר־ההרצאות הקטן שבאולם פאפיק על־ידי סול־לות הפרקליטים ועוזריהם. פרק־ליטו של הרמטכ"ל, סגן־אלוף שיף, נעזר באלוף־משנה ניר גרשוני, שהקליט את כל הדיונים בשלב הראשון. ראש־הממשלה מיוצג, ל־מעשה, על־ידי מזכיר הממשלה דן מרידור, אשר נוכח בישיבות הוועד־דה. מרידור הוא עורך־דין במיק־צועו. בישיבות נוכחים גם פרקלי־טיו של ראש־המוסד, הד"ר אמנון גולדנברג ודני בירן. את תת־אלוף עמוס ירון מייצג הפרקליט הצעיר אורי סלונים.

ירון בחר שלא להופיע לפני ה־וועדה. פרקליטו שיגר תזכיר מפו־רט, שבו הוא חזר על עיקרי עדו־תו של הקצין לפני הוועדה.

סלונים כותב בתזכיר, שתת־אלוף ירון הכיר את מפקדי ה־פלאנגות וחייליהם ככוח צבאי ע־מית, שנלחם לצידו של צה"ל, ומסודר. הוא כותב עוד שלא היתה כל התראה מוקדמת כי יתכנו מע־שי טבח.

עוד נאמר בתזכיר, כי ירון הזי־היר את הפלאנגות לפני הקרב, ו־חזר כמה פעמים על אזהרתו, לבל יירו ב„נשים, ילדים ומרימי ידיים." וזאת נוסף על „האזהרות המקו־בלות." הוא אף טרח והציב קצין־קישור של הפלאנגות בחמ"ק של צה"ל, וקיים האזנה לרשת השידור שלהם.

קטע זה בתזכיר מעורר כמה ש־אלות:

● אם סבור היה ירון ש־הפלאנגות הן כוח עמית, ששיתוף פעולה עם צה"ל בצורה מסודרת, ולא היה חשש ממעשי טבח — מדוע היה צורך בכל אמצעי ה־זהירות יוצאי־הדופן שהוא נקט?

● אם הוא נקט את האמצ־עים האלה מיוזמתו — האם לא היה זה בגלל חששות כלשהם?

● האם הפלאנגות קיבלו הי־תר לירות על כל מי שאינו אשה, ילד או מרים ידיים — כלומר: בכל גבר שלא ידע שעליו לחרים את ידיו כדי שלא להירצח?

הפרקליט מתייחס בתזכיר אל אזהרת הוועדה, הטוענת כי ירון לא העריך כהלכה את הידיעות ש־הגיעו מתוך המחנות. הוא כותב כי הדיווחים היו מבולבלים: פעם דובר על 300 הרוגים, ופעם על 120 הרוגים.

● האם המיספר 120 הרוגים לא היה מספיק כדי לעורר חששות, בהתחשב בעובדה שהיה כוח קטן של 40 או 50 אנשי פלאנגות בתוך המחנות?

● האם אפשר היה להעלות על הדעת כי כוח כה קטן של הפלאנגות יצליח לחרוג בפעולה קרבית מיספר כה גדול — 120 איש — של „מחבלים" לוחמים?

עורך־הדין סלונים שואל בתזי־כיר, אם חובה היתה על ירון ל־הפסיק את פעולת הפלאנגות על־סמך המידע שהיה בידו, ובהתחשב בעובדה שלא היה מדובר בכוח של צה"ל, אלא בצבא הפלאנגות ה־לוחם לצד צה"ל, אך אינו כפוף צ־באית לצה"ל.

השאלות המתעוררות כאן הן אלה:

● מדוע קיבל ירון ללא ויכוח את החלטתו של אלוף־הפיקוד אמיר דרורי, להפסיק את פעולת הפלאנגות במחנות, על־סמך ה־מידע שסיפק לו דרורי?

● אם המידע הזה הצדיק את פעולתו של דרורי — האם לא היה בו כדי להצדיק פעולה מו־נעת מסוג זה על־ידי ירון — בשעה מוקדמת יותר?

● איזו משמעות מעשית — להבדיל מן המשמעות הסמנ־טית — יש לקביעה שהפלאנגות לא היו כפופות „צבאית" לצה"ל?

האם לא הוכנסו הפלאנגות ל־מחנות על־ידי צה"ל? האם לא קבע צה"ל את לוח הזמנים ש־לחן, את גיזרת פעולתן, האם לא הגיש להן סיוע ארטילרי ואווירי בתאורה, סיוע באספקת תחמושת וסיוע רפואי? האם לא פקד עליהן להפסיק את פעולתן?

היו חיילים ישראלים?

ביום שבו הוגש תזכירו של ירון, התפרסמה גם עדותן של שלוש נשים פלסטיניות. מניצולות הטבח. שלוש נשים אלה העידו כי חיילים ישראליים היו בתוך מחנה שאתילא בעת הטבח, בין יום הח־מישי, ה־16 בספטמבר ובין יום ה־שבת, ה־18 בספטמבר. על־פי עדו־תן של הנשים הפלסטיניות, ניסו הישראלים שהיו במחנות להציל את חייהם של הפלסטיניים ולמנוע מהפלאנגות לטבוח בהם. לפי דב־רי הנשים הפלסטיניות, דיברו ה־ישראלים שבמחנות ערבית במיב־טא זר עם אנשי הפלאנגות, ובינם ובין עצמם הם שוחחו בעברית.

בתגובה על העדות חזאת, אמר דובר של צה"ל בתל־אביב כי „לא היו חיילים ישראלים בתוך ה־מחנות."

העדויות של הנשים הפלסטי־ניות ותגובתן של דובר צה"ל מעלות את השאלות הבאות:

● האם היו במחנות־הפליטים צברה ושאתילא ישראלים שאינם חיילים?

● על־פי העדויות שנשמעו ב־ישראל, היה קצין קשר של ה־מוסד למודיעין ולתפקידים מיו־חדים מוצב אצל הפלאנגות. האם לא יתכן שסוכנים של המוסד — שלבשו מדי צבא — חוצבו בתוך מחנות הפליטים, כדי לפקח על פעולת הפלאנגות?

● על־פי עדותן של הנשים הפלסטיניות, זה בדיוק מה שעשו הישראלים שבתוך המחנות. אם היו אלה אנשי המוסד, אין זה מפתיע שדיברו ערבית, למרות ש־אחד מהם תואר כאשכנזי „בעל עיניים ירוקות, בלונדי." האם דיווחו הישראלים שהיו במחנות על המתרחש בהם?

● אם כן — למי הם דיווחו?

● אם לא — מדוע לא?

אם־אט מצטיירת על־פי העדויות — בישראל וגם מחוצה לה — תמונה שלמה ומקפת של מה ש־אירע במחנות־הפליטים באותם ימים גורליים של חודש ספטמבר. התמונה היא מזעזעת ומחרידה. והשלכותיה נוגעות לכל המערכות המוסדיות, הצבאיות והמדיניות.

שלמה פרנקל

העולם הזה שואל:

מדוע לא יבקרו חברי ועדת־חח־קירה או החוקרים מטעמם במח־נות־הפליטים צברה ושאתילא? ישראל יכולה להגיש בקשה רישמית לממשלת לבנון, ולתבוע כי יותר לחברי ועדת־החקירה או לחוקרים מטעמה לבקר במחנות־הפליטים בצברה ובשא־תילא, לחקור שם עדים מקרב הפלסטינים, ולב־דוק שוב כמה מן הנקודות שכבר עתה ברור כי הן מעלות שאלות חשובות, שיכולה להיות להן השפעה מרחיקת־לכת על מסקנות הוועדה.

מדוע לא יוזמנו עדים פלסטינים או לבנוניים להעיד לפני הוועדה? לעדויות כאלה — כמו גון הסוג שנשמעו השבוע מפי שלוש חנשים הפלסטיניות, יכולה להיות חשי־בות עצומה. עדויות כאלה יכולות להינתן ללא כל לחץ, כאשר הפרקליטים יכולים לחקור את העדים. חקירת עדי ראייה לטבח, עשוייה להב־היר כמה וכמה נקודות השנויות במחלוקת, ואשר קשה יהיה לבררן עד־תום בלי קיומן של עדויות כאלה.

מדוע לא ימונו פרקליטים־חוקרים מטעם הוועדה?

בסיבוב הראשון מילאו חברי ועדת החקירה גם את תפקיד החוקרים, ועשו זאת בהצלחה, אף שלא בכך מומחיותם העיקרית של שופטים כיצחק כהן ואהרון ברק או של איש־צבא כיונה אפרת. השלב השני שונה באופן מהותי מן השלב הראשון. אמנם אין מדובר כאן במישפט רגיל, שבו יש נאשמים ותביעה, אך פרקליטים־חוקרים שימונו מטעם ועדת־החקירה עצמה, יוכלו לחקור עדים גם בנקודות שפרקליטיהם של האנשים שהוזהרו על־ידי הוועדה אינם מעוניינים, מטיבי־תיהם שלהם, להעמיק בהן. פרקליטים־חוקרים כאלה מטעם הוועדה, יוכלו לתרום הרבה להש־למת התמונה הכללית של ההתרחשויות.